

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان تجارت جهانی

(WTO)

دیدگاه های موافق تجارت

• نظریه مرکانتلیست ها (اواخر قرن شانزدهم)

• نظریه مزیت مطلق ادام اسمیت (سال 1776 میلادی)

• نظریه مزیت نسبی ریکاردو (1817 میلادی)

نظریه مرکانتلیست ها (اواخر قرن شانزدهم)

از همان آغاز پیدایش علم اقتصاد مبادلات بین المللی هم مورد بحث قرار گرفته است و اولین نظریه ای

که در مورد تجارت بین الملل ارائه شده در اواسط قرن هفدهم و در انگلستان بوده است این نظریه که به

نام مرکانتیلیسم شهرت یافت ذخایر طلا و نقره را به عنوان پایه ثروت ملی و عاملی تعیین کننده در

برقراری مبادلات خارجی کشورها می دانست. این نظریه سیاست تشویق صادرات و کاهش واردات و در

نهایت افزایش یافتن تراز تجاری کشورها را مورد تاکید قرار داده است.

نظریه مزیت مطلق آدام اسمیت (سال 1776 میلادی)

- بنیانگذار مکتب اقتصاد کلاسیک یعنی آدام اسمیت نیز مبادلات تجاری بین ملت ها را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و با مطرح نمودن نظریه برتری مطلق و تقسیم کار بین المللی به کشورها توصیه نموده است:

- که منابع اقتصادی خود را در زمینه کالاهایی به کار برند که در تولید آن ها نسبت به سایر کشورها از مزیت مطلق برخوردارند و همچنین کالاهایی را وارد نماید که کشورهای دیگر نسبت به او برتری دارند .

نظریه مزیت نسبی ریکاردو (1817 میلادی)

- دیوید ریکاردو هم که از شاگردان همین مکتب بشمار می آید با انجام مطالعات ارزنده خود نظریه برتری نسبی را ارائه کرد که نسبت به تئوری اسمیت فراگیرتر بوده است. از دیدگاه این نظریه نه تنها برخورداری از مزیت مطلق بلکه دارا بودن مزیت نسبی هم می تواند فرصت مناسبی برای کشورها در عرصه تجارت خارجی فراهم نماید.
- بر پایه این تئوری کشورهایهایی که در تولید چندین کالا برتری مطلق دارند باید منابع اقتصادی خود را در کالاهایی متمرکز نمایند که در تولید آن ها بیشترین کارآمدی را دارند هم چنین کشورهایهایی هم که در تولید هیچ کالایی برتری مطلق ندارند بر پایه برتری نسبی می توانند با سایر کشورها وارد مبادله شده و منافع بدست آورند.

سازمان تجارت جهانی

(WTO)

سازمان تجارت جهانی نهاد بین المللی است که به قواعد بازرگانی بین کشورها می پردازد.

در واقع سازمان جهانی تجارت برای پاسخ به یک نیاز اساسی جامعه جهانی شکل گرفته است.

این نیاز عبارت بود از وجود یک مرجع مقتدر جهانی به منظور **نظام بخشیدن به روابط اقتصادی**

جهانی که بعضاً موجب کشمکش های شدید سیاسی بین کشورها گردیده است و حتی بسیاری

معتقدند که یکی از زمینه های بروز دو جنگ جهانی همین تنش های شدید سیاسی با منشاء

اقتصادی بین کشورهای برتر در تجارت بین الملل بوده است.

در سال ۱۹۴۴ با آشکار شدن علایم خاتمه جنگ جهانی دوم، به دعوت رئیس جمهور وقت آمریکا (روزولت) کنفرانسی در شهر **برتن وودز** آمریکا و با حضور نمایندگان ۴۴ کشور جهان برگزار گردید ،
وطی آن موافقت نامه تأسیس صندوق بین المللی پول و بانک جهانی به تصویب رسید . این دو نهاد
بین المللی هم اکنون نیز نقش مهمی در اقتصاد بین الملل ایفا می کنند.

در زمینه تجارت بین المللی نیز اقدامات موثری بعد از جنگ جهانی دوم صورت گرفت که مهمترین
آنها

، پیشنهاد دولت آمریکا در سال ۱۹۴۵ مبنی بر تشکیل کنفرانس بین المللی برای تشکیل سازمان
تجارت بین المل (ITO) بود . این کنفرانس در سال ۱۹۴۶ در لندن برگزار گردید. ولی بدلیل اختلاف
نظر شدید اعضا بدون نتیجه پایان یافت.

ولي تلاش كشورها در اين زمينه ادامه يافت و توسط چند كشور غربي پيش نويس منشور تجارت جهاني ، تهيه و به كنفرانس هاوانا كه در سال ۱۹۴۸ در كوبا برگزار شد ارائه گرديد .
در جريان مذاكرات مفصلي كه در هاوانا صورت گرفت متن مزبور دچار تغييرات اساسي گرديد و خروجی منشور هاوانا، موافقت نامه عمومي تعرفه و تجارت (GATT) بود .

هدف اين موافقت نامه ، توسعه تجارت بين الملل از طريق حذف يا کاهش موانع تعرفه اي و غيرتعرفه اي كشورها در مقابل واردات بود . در بين فهرست اولين كشورهاي عضو اين موافقت نامه تنوع زيادي از كشورهاي با اقتصادهاي مختلف مي توان مشاهده كرد ، از جمله امريكا ، انگليس ، نيوزلند ، پاكستان ، هند ، آفريقاي جنوبي ، برزيل ، كوبا ، فرانسه ، بلژيك و استراليا كه همگي در سال ۱۹۴۸ به اين موافقت نامه ملحق گرديدند .

با تحولات سياسي واقتصادي طی دهه هاي بعد نياز به تكامل اين موافقت نامه بين اعضاي آن احساس گرديد .

تأسیس سازمان تجارت جهانی در اول ژانویه ۱۹۹۵ ، بزرگترین دستاورد سازمان تجارت بین المللی بعد از جنگ جهانی دوم بود . این سازمان تلاش شکست خورده سال ۱۹۴۸ برای ایجاد سازمان تجارت بین المللی را به شکل کامل تری محقق ساخت . تا سال ۱۹۹۴ گات سیستم تجاری حاکم بر جهان بود . گات برای استقرار سیستم تجاری چند جانبه قوی و موفق کمک شایانی نمود که به تدریج در دوره های مذاکرات تجاری ، این سیستم بطور فرآینده ای آزاد تر شد . اما در دهه ۱۹۸۰ سیستم نیاز به بازنگری کامل پیدا کرد که این امر منجر به برگزاری دور اروگوئه و در نهایت تأسیس سازمان تجارت جهانی شد

سازمان تجارت جهانی (WTO)

- سازمان تجارت جهانی یا به صورت مختصر WTO مخفف (World Trade Organization) یک سازمان بین‌المللی است که قوانین جهانی تجارت را تنظیم و اختلافات بین اعضا را حل و فصل می‌کند.
- اعضای سازمان تجارت جهانی کشورهایی هستند که حدود ۳۰ موافقت‌نامه این سازمان را امضا کرده‌اند. مقر سازمان تجارت جهانی در ژنو، سوئیس قرار دارد. تا سال ۲۰۱۶ تعداد ۱۶۴ کشور عضو این سازمان شده‌اند. افغانستان در حال حاضر جدیدترین عضو این سازمان محسوب می‌شود.

تفاوت سازمان تجارت جهانی و گات

- سازمان تجارت جهانی در سه زمینه اصلی شامل : تجارت کالا ، تجارت خدمات و حقوق مالکیت معنوی هم اکنون دارای موافقت نامه هایی است که مبنای حقوق و تعهدات کشورهای عضو می باشند
- گات در زمینه تجارت کالا عمل می کرد.
- گات در واقع مجموعه ای از قواعد ومقرراتی بود که هرگز از يك مبنای حقوقی به عنوان يك نهاد بين المللی برخوردار نبود و به طور موقت شکل گرفته بود در حالی که سازمان جهانی تجارت يك نهاد بين المللی با ساختار سازمانی دائمی است.
- در سازمان تجارت جهانی گسترش تولید و تجارت خدمات نیز علاوه بر گسترش تولید و تجارت کالاها مد نظر قرار گرفته است و استفاده از منابع جهانی هم به حمایت از محیط زیست و رشد پایدار مشروط شده است .

اهداف مهم موافقت نامه تجارت جهانی

- ارتقای سطح زندگی کشورهای عضو
- فراهم آوردن امکانات اشتغال کامل
- افزایش درآمدهای واقعی و سطح تقاضا
- بهره برداری موثر از منابع جهانی
- گسترش تولید و تجارت جهانی
- حمایت از محیط زیست و رشد پایدار

اصول WTO

سازمان تجارت جهانی برای دستیابی به اهداف تعیین شده، اصولی را تدوین کرده است که کشورهای عضومی بایست به این اصول پایبند باشند و در صورت پایبند نبودن، مجازات هایی علیه این کشورها اعمال می شود.

1) تجارت بدون تبعیض

2) عدم استفاده از محدودیت های غیر تعرفه ای در تجارت

3) تثبیت تعرفه های گمرکی

اصول WTO

4- برقراری نظام تعرفه های ترجیحی

5- عدم انجام دامپینگ

6- رفتار کاملاً یکسان در مورد کالاهای وارداتی و داخلی

7- حل و فصل اختلافات ناشی از روابط تجاری از طریق مذاکره

ساختار تشکیلاتی سازمان تجارت جهانی

1- کنفرانس وزرا

هر دو سال یکبار تشکیل جلسه می دهد
تعیین سیاستهای کلی سازمان تجارت جهانی
اتخاذ تصمیم در خصوص موافقت نامه های تجاری

2- شورای عمومی

هدایت کلی و نظارت بر فعالیت های سازمان و حل اختلاف بین اعضا
تعیین خطی مشی تجارت کشورهای عضو
ارتباط و همکاری با سایر سازمان ها و تصویب مقررات مالی و بودجه سالانه سازمان

ارکان سازمان تجارت جهانی

3- شوراهای بخشی

رکن بعدی سازمان تجارت جهانی شوراهای بخشی است که شامل (شورای تجارت کالا ، شورای تجارت خدمات ، شورای جنبه های تجاری مرتبط با مالکیت فکری)

4- کمیته های تخصصی

هریک از شوراهای سطوح عالی کمیته های وابسته بخود هستند که از نظر سلسله مرتب سازمانی در مرحله بعد از شوراها قرار دارند .

ارکان سازمان تجارت جهانی

5- دبیرخانه

دبیرخانه سازمان جهانی تجارت در مقر آن در شهر ژنو سوئیس است که مسئول اداره امور اداری است

6- نشست های غیررسمی

در قالب نمودار نمودار تشکیلاتی سازمان جهانی تجارت قرار ندارد.

روند عضویت در WTO

- 1- تقاضای عضویت کشور
- 2- پذیرش درخواست کشور
- 3- تدوین گزارش سیاست های تجاری کشور
- 4- تشکیل يك گروه كاري در صورت پذیرش تقاضاي کشور براي عضویت توسط شوراي عمومي
- 5- مطالعه رژیم تجاري کشور متقاضی و بررسی میزان انطباق اقتصاد آن کشور با 2200 ماده WTO (مجموعه شرایط عضویت يك کشور در WTO)

6- چانه زني بر سر اخذ امتيازات تعرفه ای و چگونگي اجراي مقررات سازمان پس از قبول پاسخ هاي ارائه شده

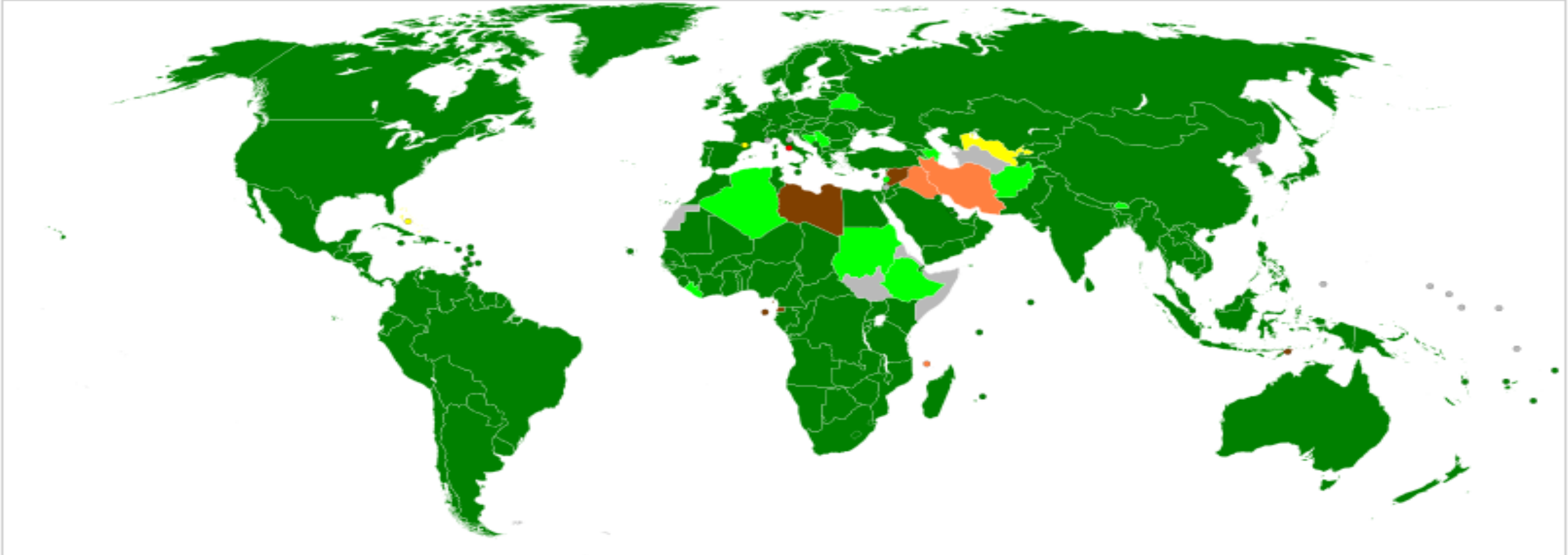
(امتیازات باید با نیازهای توسعه ای ، مالی و تجاری کشورهای در حال توسعه سازگاری داشته باشد)

7- پس از طی این مراحل و نیز بعد از تهیه گزارش گروه کاری ، پروتکل الحاق و جداول تعهدات در صورتی که 67 درصد اعضای کنفرانس وزیران، عضویت کشور متقاضی را تصویب کنند ، و نیز مجلس قانون گذار کشور متقاضی این عضویت را بپذیرد ، عضویت در سازمان قطعی می شود.

سازمان تجارت جهانی

طولانی شدن فرایند توافق به دلیل:

- تعداد و تنوع سوالات (از روسیه 5000 و از چین 3000 سوال پرسیده شد)
- اختلافات سیاسی میان کشورها
- تلاش برای امتیاز متقابل
- درگیر شدن اعضاء در انجام سایر مسئولیت های محوله از سوی اساسنامه سازمان
- الزام هر یک از اعضاء در اجرای وظایف داخلی.

وضعیت عضویت در سازمان تجارت جهانی:

- کشورهای دارای عضویت در سازمان تجارت جهانی
- کشورهایی که بخش‌هایی از شرایط تطبیق در آنها تأمین شده و یا مشغول تکمیل گزارش برای عضویت کامل هستند
- اعضایی که کالاها و یا خدماتشان پذیرفته شده
- کشورهایی که در مرحله بررسی نظامنامه و رژیم تجاری‌شان قرار گرفته‌اند
- اعضای ناظری که هنوز مذاکرات را آغاز نکرده‌اند و یا هنوز نظامنامه و یا رژیم تجاری را ارسال نکرده‌اند
- کشورهایی که «در ۲ سال گذشته» توقف مذاکرات با آنها صورت گرفته و هیچ مذاکره‌ای در این مدت‌زمان انجام نشده است
- مناطق بی‌میل (هیچ‌گونه ارتباط رسمی‌ای با سازمان تجارت جهانی توسط آنها برقرار نشده است)

کشورهایی که عضو سازمان تجارت جهانی نیستند شامل ایران، عراق، لیبی، سوریه، بلاروس، الجزایر، بوسنی، صربستان، سودان، ازبکستان و قزاقستان می‌شود

عضویت ایران در سال WTO

ایران در سال 1995 درخواست عضویت ناظر خود را تسلیم دبیرخانه سازمان تجارت جهانی کرد. در این درخواست ایران با اشاره به برخورداری خود از عضویت ناظر در گات و مطابق با پیوست دوم آیین نامه شورای عمومی و به همراه ارائه یادداشتی از سیاست های اقتصادی و تجاری خود، خواستار عضویت ناظر در سازمان تجارت جهانی شد و به علاوه سازمان را مطلع ساخت که درخواست پیوستن خود را تحت بررسی دارد.

عضویت ایران در سال WTO

- درخواست پیوستن ایران تا نزدیک به 5 سال بعد در دستور کار جلسات شورای عمومی قرار نگرفت.
- درخواست پیوستن ایران سرانجام در سال 2001 برای نخستین بار در دستور کار شورای عمومی سازمان تجارت جهانی قرار گرفت
- از آن زمان تا سال 2005 هر بار به دلیل مخالفت آمریکا، هنوز اجماع شورای عمومی با آغاز فرایند پیوستن ایران که به منزله اعطای عضویت ناظر در سازمان تجارت جهانی است بدست نیامد
- ایران در سال ۲۰۰۵ به عنوان عضو ناظر سازمان تجارت جهانی پذیرفته شد
- ایران در سال ۱۳۸۸ متن گزارش رژیم تجاری خود را تقدیم دبیرخانه سازمان تجارت جهانی نمود.

عضویت ایران در سال WTO

• سری اول سئوالات اعضای سازمان تجارت جهانی که شامل ۷۰۰ سؤال می‌باشد به وزارت بازرگانی ایران در اسفند ۱۳۸۸ ارسال گشت

• اما در خصوص رئیس گروه کاری الحاق ایران به سازمان تجارت جهانی، با آنکه توافق بر سر رئیس گروه کاری الحاق ایران صورت گرفته‌است، ایالات متحده آمریکا از قرار گرفتن تعیین رئیس گروه کاری الحاق در دستور جلسه شورای عمومی سازمان تجارت جهانی جلوگیری می‌نماید

میانگین زمان عضویت دیگر کشورهایی که سال ۱۹۹۵ به این سو، در سازمان عضو شده‌اند چیزی حدود هفت سال بوده‌است

فرصت های ایران برای عضویت در WTO

- 1-رفع موانع، محدودیت ها و تحریم ایران
- 2-افزایش رقابت و بهبود کیفیت کالاهای داخلی و افزایش رفاه مصرف کنندگان داخلی
3. روان سازی تجارت و افزایش سهم ایران در بازارهای جهانی؛
4. کاهش ریسک تجاری و اقتصادی
5. بهبود وضعیت حقوق مالکیت در ایران
6. دستیابی به دانش فنی و فناوری جدید
7. افزایش صادرات غیرنفتی
8. جذب سرمایه خارجی
9. حذف صنایع ناکارآمد
- 10-اجبار دولت به گسترش حیطه عملکرد بخش خصوصی
- 11-طراحی شفاف و قابل پیش بینی استراتژی توسعه و سیاست های تجاری

مشکلات و تهدیدات عضویت در WTO

✓ لزوم تغییر در سیاست های کلان اقتصادی و سیاسی و فرهنگی

✓ لزوم تغییر قوانین و مقررات تجارتي

✓ لزوم واگذاري مالکیت و انحصارات دولتي به بخش خصوصی

✓ لزوم حمایت از صنایع داخلی

✓ از بین رفتن اشتغال و در نتیجه عدم بهبود وضعیت فقر

✓ امکان کسري زیاد در تراز بازرگانی به دلیل افزایش واردات

✓ زوال بسیاری از شرکتهای داخلی به دلیل عدم توانایی در رقابت

✓ تهدید امنیت ملی کشور

مهمترین مزیت های نسبی کشور جهت عضویت در WTO

1- وجود منابع عظیم نفت و گاز و ذخایر مواد معدنی فلزی و غیر فلزی در کشور

2- وجود نیروی کار تحصیلکرده و ارزان در کشور

3- امکان جذب سرمایه خارجی و دانش فنی خارجی در بخش های نفت و گاز ، استخراج

معادن و ...

مهمترین چالش‌های در صورت عدم عضویت در WTO

عدم دسترسی به بازارهای خارجی

افزایش وابستگی به صدور نفت و گاز

افزایش هزینه‌های تولید و سطح عمومی قیمت‌ها

پایین بودن کیفیت کالاهای تولید داخلی

تضعیف موقعیت اقتصادی

اعمال تحریم‌ها اقتصادی و محدودیت‌های تجاری توسط سایر کشورها

با تشکر از توجه شما

انتقادات بر سازمان تجارت جهانی

اهداف تشکیل WTO

- مدیریت و نظارت بر اجرای موافقت نامه های امضاء شده بین اعضا
- مجمعی برای مذاکرات تجاری چند جانبه
- سازوکار حل و فصل اختلافات تجاری
- بررسی و ارزیابی سیاست های تجاری اعضا
- همکاری با دیگر سازمانهای بین المللی در زمینه مدیریت اقتصاد جهانی
- کمک به کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای در حال گذار جهت برخورداری از مزایای نظام تجارت چند جانبه
- سازمان جهانی تجارت نیل به این اهداف را بر مبنای اصولی همچون اصل عدم تبعیض ، اصل آزاد سازی تجاری ، اصل تجارت عادلانه ، اصل شفافیت تعقیب می کند